

Suvestinė redakcija nuo 2022-12-01

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [61-2183](#), i. k. 1041010ISTA0IX-2127

Nauja redakcija nuo 2011-06-30:

Nr. [XI-1429](#), 2011-06-07, Žin. 2011, Nr. 74-3540 (2011-06-18), i. k. 1111010ISTA0XI-1429

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIO UŽTIKRINIMO SUSITARIMŲ Į S T A T Y M A S

2004 m. balandžio 15 d. Nr. IX-2127
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir tikslas

1. Šis įstatymas reglamentuoja finansinio užtikrinimo ir užskaitos susitarimus ir jų vykdymo ypatumus.
2. Šio įstatymo tikslas – užtikrinti saugų, patikimą ir efektyvų finansinio užtikrinimo ir užskaitos susitarimų vykdymą.
3. Šis įstatymas skirtas šio įstatymo priede nurodyto Europos Sąjungos teisės akto taikymui užtikrinti.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Atpirkimo sandoris** – sandoris, kuriuo viena šalis (pardavėjas) įsipareigoja parduoti finansines priemones ar pinigus kitai šaliai (pirkėjui), o ši sumoka pirkimo kainą, ir kuriuo pardavėjas įsipareigoja nustatytu laiku ateityje atpirkti iš pirkėjo tas pačias ar lygiavertes finansines priemones ar tokią pat pinigų sumą už sutartą kainą.
2. **Atsiskaitymų tarpininkas** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatyme, taip pat kitos valstybės narės subjektas, atitinkantis tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą atsiskaitymų tarpininko apibrėžimą.
3. **Baigiamosios užskaitos sąlyga** – finansinio užtikrinimo ar užskaitos susitarimo sąlyga arba teisės akto nuostata, pagal kurią įvykus finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykiui taikoma baigiamoji užskaita.
4. **Baigiamoji užskaita** – procedūra, kurią atliekant:
 - 1) šalių įsipareigojimai laikomi vykdytinais nedelsiant ir išreiškiami įsipareigojimu sumokėti sumą, atitinkančią esamą finansinių įsipareigojimų vertę, arba finansiniai įsipareigojimai yra panaikinami ir pakeičiami įsipareigojimu sumokėti atitinkamą sumą ir (arba)
 - 2) įvertinama, kiek šalys turi sumokėti viena kitai pagal savo finansinius įsipareigojimus, ir nustatoma, kuri šalis, skolinga didesnę sumą, turi sumokėti skirtumą kitai šaliai.
5. **Draudimo įmonė** – įmonė, Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo nustatyta tvarka gavusi draudimo ir (arba) perdraudimo veiklos licenciją, arba įmonė, pagal kitos valstybės narės teisės aktus turinti teisę vykdyti draudimo ir (arba) perdraudimo veiklą. Šiame įstatyme vartojama sąvoka „draudimo įmonė“ apima ir Lietuvos Respublikoje įsteigtą užsienio valstybės draudimo ir (arba) perdraudimo įmonės filialą.

6. **Finansinės priemonės** – akcijos, kiti joms prilyginami vertybiniai popieriai, skolos vertybiniai popieriai, kuriais galima prekiauti vertybinių popierių rinkose, ir kiti apyvartoje esantys vertybiniai popieriai, kurie suteikia teisę gauti pinigų (išskyrus mokėjimo priemones) arba įsigyti tokių akcijų ar kitų vertybinių popierių jų pasirašymo, pirkimo ar keitimo būdu, įskaitant kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus, pinigų rinkos priemones ir

reikalavimo teisės į bet kurią iš minėtų priemonių, taip pat išvestinės finansinės priemonės.

7. **Finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykis** – finansinio įsipareigojimo nevykdymas ar kitas šalių sutartas įvykis, dėl kurio pagal finansinio užtikrinimo, užskaitos susitarimo ar teisės aktų nustatyta tvarka užstato gavėjas įgyja teisę vienašališkai realizuoti finansinį užstatą arba taikoma baigiamoji užskaita.

8. **Finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimas** – susitarimas, kai užstato davėjas pateikia finansinį užstatą užstato gavėjui ar jo naudai užtikrindamas užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų užstato gavėjui įvykdymą, bet visa arba apribota nuosavybės teisė į finansinį užstatą lieka jo davėjui.

9. **Finansinio užtikrinimo perduodant užstato nuosavybės teisę susitarimas** – susitarimas, įskaitant atpirkimo sandorius, sudaromas, kai užstato davėjas, siekdamas užtikrinti užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų užstato gavėjui įvykdymą, pastarajam ne tik pateikia finansinį užstatą, bet ir perduoda nuosavybės teisę į jį arba visas jo valdymo ir naudojimo teises.

10. **Finansinio užtikrinimo susitarimas** – finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimas arba finansinio užtikrinimo perduodant užstato nuosavybės teisę susitarimas, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra sudarytas kaip atskiras susitarimas ar yra pagrindinės (dėl bendrųjų principų) sutarties, iš kurios atsiranda pagrindinis įsipareigojimas, dalis. Finansinio užtikrinimo susitarime turi būti nurodomi užtikrinamieji finansiniai įsipareigojimai.

11. **Finansinis užstatas** – pinigai, finansinės priemonės ar kredito reikalavimas, pagal finansinio užtikrinimo susitarimą užtikrinantys užtikrinamojo finansinio įsipareigojimo įvykdymą.

12. **Finansinis užstatas nematerialiaisiais vertybiniais popieriais** – pagal finansinio užtikrinimo susitarimą pateiktos finansinės priemonės, kuriomis užtikrinami užtikrinamieji finansiniai įsipareigojimai ir į kurias nuosavybės teisė patvirtinama įrašais nematerialiųjų vertybinių popierių sąskaitoje ar registre, kuriuos tvarko tarpininkas arba jo įgaliotas asmuo.

13. **Finansų įstaiga** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą finansų įstaigos apibrėžimą.

14. **Finansų maklerio įmonė** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą finansų maklerio įmonės apibrėžimą.

15. **Investicinė kintamojo kapitalo bendrovė** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą investicinės kintamojo kapitalo bendrovės apibrėžimą.

16. **Investicinis fondas** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme, taip pat kitos valstybės narės subjektas, atitinkantis tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą investicinio fondo apibrėžimą.

17. **Juridinio asmens likvidavimo procedūra** (toliau – **likvidavimo procedūra**) – juridinio asmens turto realizavimas ir gautų įplaukų paskirstymas kreditoriams, akcininkams ar kitiems dalyviams teismine arba neteismine tvarka, įskaitant atvejus, kai ši procedūra yra baigiama susitarimu arba taikant panašią priemonę, neatsižvelgiant į tai, ar ši procedūra yra vykdoma dėl juridinio asmens nemokumo ir ar ji yra savanoriška, ar privaloma.

18. **Juridinio asmens reorganizavimo priemonės** (toliau – **reorganizavimo priemonės**) – valstybės ar savivaldybių institucijų priemonės, kuriomis siekiama išlaikyti ar atkurti juridinio asmens finansinę būklę ir paveikti anksčiau buvusias trečiųjų asmenų teises, įskaitant mokėjimų ar priverstinio vykdymo priemonių sustabdymą, reikalavimo teisių apribojimą ir kitas priemones.

19. **Kita valstybė narė** – Europos Sąjungos valstybė narė arba Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybė, išskyrus Lietuvos Respubliką.

20. **Kredito įstaiga** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme, įskaitant Finansų įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nurodytas įstaigas ir kredito

unijas, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą kredito įstaigos apibrėžimą, įskaitant 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (su visais pakeitimais), 2 straipsnio 5 dalyje išvardytas įstaigas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-769](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26898

21. Kredito reikalavimas – piniginis reikalavimas, atsirandantis iš susitarimo, pagal kurį kredito įstaiga suteikia kreditą kaip paskolą.

22. Kvalifikuota finansinė sutartis – šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nurodytų subjektų sudarytas susitarimas arba sandoris dėl finansinės priemonės arba užsienio valiutos, pagal kurį mokėjimo arba (ir) finansinių priemonių pateikimo įsipareigojimais turi būti įvykdyti tam tikru laiku arba per tam tikrą laiką ir (arba) jų įvykdymas priklauso nuo kokios nors sąlygos arba draudžiamojo įvykio, jeigu tokia sąlyga arba toks įvykis nurodyti.

23. Lygiavertis finansinis užstatas:

1) kai finansinis užstatas yra pinigai – tokios pat pinigų sumos sumokėjimas ta pačia valiuta;

2) kai finansinis užstatas yra finansinės priemonės – to paties emitento išleistos finansinės priemonės, kurios yra tos pačios emisijos arba klasės, tokios pat nominaliosios vertės, ta pačia valiuta ir taip pat apibūdinamos, arba kitas turtas, sudarytas iš finansinių priemonių, kai finansinio užtikrinimo susitarimas numato kito turto perdavimą dėl kokio nors įvykio, susijusio su finansinėmis priemonėmis, pateiktomis kaip finansinis užstatas, arba jas paveikiančio.

24. Nematerialiųjų vertybinių popierių sąskaita ar registras – sąskaita ar registras, kuriuose daromi įrašai apie nematerialiųjų vertybinių popierių pateikimą finansinio užstato gavėjui ir kuriuos gali tvarkyti užstato gavėjas.

25. Pagrindinė sutarties šalis – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatyme, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą pagrindinės sutarties šalies apibrėžimą.

26. Pateiktas finansinis užstatas – finansinis užstatas, kuris yra perduotas ar kitaip priskirtas valdyti ar kontroliuoti užstato gavėjui ar asmeniui, veikiančiam užstato gavėjo vardu, yra jų laikomas arba užregistruotas jų vardu.

27. Pensijų fondas – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme, taip pat kitos valstybės narės subjektas, atitinkantis tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą pensijų fondo apibrėžimą.

28. Pinigai – lėšos sąskaitose bet kuria valiuta ar kitos grąžintinos lėšos, pavyzdžiui, pinigų rinkos depozitai, išskyrus grynuosius pinigus.

29. Tarpininkas – atsiskaitymų tarpininkas arba vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme, taip pat kitos valstybės narės vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas, atitinkantis tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą tarpininko apibrėžimą.

30. Tarpuskaitos namai – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatyme, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą tarpuskaitos namų apibrėžimą.

31. Užskaitos susitarimas – šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nurodytų subjektų sudarytas susitarimas dėl baigiamosios užskaitos taikymo jų finansiniams reikalavimams ir (arba) įsipareigojimams, atsirandantiems iš vienos ar daugiau kvalifikuotų finansinių sutarčių, sudarytų pagal tokį susitarimą.

32. Užtikrinamasis finansinis įsipareigojimas – įsipareigojimas, kurio įvykdymą užtikrina finansinio užtikrinimo susitarimas ir kuris suteikia teisę reikalauti sumokėti pinigus ir

(arba) pateikti finansines priemones, ir (arba) su tokiomis finansinėmis priemonėmis susietą turtą. Užtikrinamąjį finansinį įsipareigojimą taip pat gali sudaryti:

- 1) esamas, būsimas, sąlyginis arba numatomas įsipareigojimas (tarp jų įsipareigojimas, atsirandantis pagal pagrindinę (dėl bendrųjų principų) ar kitą panašią sutartį);
- 2) įsipareigojimas, kurį užstato gavėjui turi ne užstato davėjas, o kitas asmuo;
- 3) kartkartėmis atsirandantis tam tikro tipo ar rūšies įsipareigojimas.

33. **Valdymo įmonė** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą valdymo įmonės apibrėžimą.

3 straipsnis. Įstatymo taikymo sritis

1. Šis įstatymas taikomas finansinio užtikrinimo susitarimams, pagal kuriuos užstato davėjas ir užstato gavėjas yra šio straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai. Šių susitarimų objektas yra finansinis užstatas, atitinkantis šio įstatymo 5 straipsnio reikalavimus. Šis įstatymas užskaitos susitarimams ir kvalifikuotoms finansinėms sutartims taikomas neatsižvelgiant į tai, ar įsipareigojimams pagal tokius susitarimus ar sutartis užtikrinti tarp šalių yra sudarytas finansinio užtikrinimo susitarimas.

2. Užstato davėju ir užstato gavėju ar užskaitos susitarimo šalimis turi būti vienas iš šių subjektų:

1) valstybės valdžios institucija (išskyrus įmones, už kurias garantuoja valstybė, nebent šios įmonės yra šios dalies 2–6 punktuose nurodyti asmenys), įskaitant kitų valstybių narių valstybės valdžios institucijas, įpareigotas dalyvauti ar dalyvaujančias valdant valstybės skolą ar įgaliotas tvarkyti klientų sąskaitas;

2) Lietuvos bankas, valstybės narės centrinis bankas, Europos centrinis bankas, Tarptautinių atsiskaitymų bankas, Tarptautinis rekonstrukcijos ir plėtros bankas, Tarptautinė finansų korporacija, Amerikos plėtros bankas, Azijos plėtros bankas, Afrikos plėtros bankas, Europos Tarybos plėtros bankas, Šiaurės šalių investicijų bankas, Karibų jūros baseino plėtros bankas, Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, Europos investicijų fondas, Daugiašalė investicijų garantijų agentūra, Tarptautinė imunizacijos finansavimo institucija, Islamo plėtros bankas, Tarptautinis valiutos fondas, Europos investicijų bankas;

3) finansų įstaiga, kurios veikla yra prižiūrima, įskaitant kredito įstaigą, finansų maklerio įmonę, draudimo įmonę, investicinę kintamojo kapitalo bendrovę, valdymo įmonę, neatsižvelgiant į tai, ar ji sudaro susitarimą savo ar savo valdomo pensijų fondo arba investicinio fondo sąskaita ir naudai, uždaro tipo investicinę bendrovę;

4) pagrindinė sutarties šalis, atsiskaitymų tarpininkas ar tarpuskaitys namai, tarp jų panašia veikla užsiimančios įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai ir kurios veikia ateities, pasirinkimo sandorių ir kitų išvestinių finansinių priemonių rinkose tiek, kiek to nereglamentuoja Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymas;

5) asmuo (išskyrus fizinius asmenis), veikiantis kaip šios dalies 1–4 punktuose nurodytų vieno ar daugiau asmenų arba institucijų, turinčių obligacijų ar kitų skolos vertybinių popierių, įgaliotinis, patikėtinis ar atstovas;

6) asmuo (išskyrus fizinius asmenis), jeigu kita susitarimo šalis yra subjektas, nurodytas šios dalies 1–5 punktuose.

3. Šis įstatymas netaikomas teisėms, kurias asmuo gali turėti į turtą, pateiktą kaip finansinis užstatas, ir kurios atsiranda pagal kitus negu finansinio užtikrinimo susitarimus ar teisės aktų nuostatas, nesusijusias su likvidavimo procedūra arba reorganizavimo priemonėmis.

4. Finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimams *mutatis mutandis* taikomos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) ketvirtosios knygos XII skyriaus nuostatos. Finansinio užtikrinimo perduodant nuosavybės teisę susitarimams, kai finansinis užstatas yra pateikiami kredito reikalavimai, *mutatis mutandis*

taikomos Civilinio kodekso šeštosios knygos VI skyriaus nuostatos.

5. Šio įstatymo nuostatos, susijusios su finansinio užstato realizavimu, vertinimu ar užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų nustatymu, įgyvendinamos komerciškai pagrįstu būdu.

6. Paprastieji ir įsakomieji vekseliai ir čekiai šiame įstatyme nelaikomi vertybiniais popieriais.

7. Šis įstatymas netaikomas kredito reikalavimams, atsirandantiems iš vartojimo kredito sutarčių, išskyrus atvejus, kai užstato gavėjas ar tokių kredito reikalavimų užstato davėjas yra vienas iš šio straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytų subjektų.

8. Šis įstatymas Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymo 1 straipsnio 2 ir 2¹ dalyse nurodytiems subjektams taikomas tiek, kiek Finansinio tvarumo įstatymas nenustato kitaip.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XII-2061](#), 2015-11-24, paskelbta TAR 2015-12-02, i. k. 2015-19172

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1458](#), 2022-10-27, paskelbta TAR 2022-11-07, i. k. 2022-22569

ANTRASIS SKIRSNIS FINANSINIO UŽTIKRINIMO SUSITARIMAI

4 straipsnis. Finansinio užtikrinimo susitarimu užtikrinami reikalavimai

1. Finansinis užtikrinimas yra užtikrinamojo finansinio įsipareigojimo išvestinė prievolė. Finansinio užstato gavėjo teisės yra išvestinės iš jo, kaip kreditoriaus, teisių ir šių teisių įgyvendinimas priklauso nuo finansinio užtikrinimo susitarimu užtikrintų įsipareigojimų įvykdymo.

2. Jeigu ko kita nenurodyta sutartyje, finansinio užtikrinimo susitarimu užtikrinami tokie užtikrinamieji finansiniai įsipareigojimai, kokie yra jų įvykdymo momentu, įskaitant palūkanas, netesybas, nuostolius, padarytus dėl šių įsipareigojimų įvykdymo termino praleidimo, taip pat būtinas išieškojimo išlaidas.

5 straipsnis. Finansinio užtikrinimo susitarimo objektas

1. Finansinio užtikrinimo susitarimo objektas yra finansinis užstatas.

2. Finansinio užtikrinimo susitarimo objektu taip pat gali būti finansinės priemonės, kurios pagal sudarytus sandorius taps užstato davėjo nuosavybe ateityje, taip pat pinigai, kurie bus pervesti į šalių pasirinktą sąskaitą. Finansinės priemonės gali būti panaudotos priverstiniam įsipareigojimų vykdymui tik užstato davėjui įgijus jas nuosavybės teise.

3. Jeigu įstatymai ar sutartis nenustato ko kita, finansinis užstatas apima užstatytų finansinių priemonių, pinigų ir kredito reikalavimų duodamas pajamas.

4. Finansinio užstato davėjas turi būti pateikiamo finansinio užstato savininkas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus. Finansinės priemonės ar pinigus, kurie yra bendroji nuosavybė, pateikti kaip finansinį užstatą galima tik rašytiniu visų bendraturčių sutikimu. Kredito reikalavimus, priklausančius daugiau negu vienam kreditoriui, pateikti kaip finansinį užstatą galima tik rašytiniu visų kreditorių sutikimu.

5. Kilus ginčui, finansinio užstato pateikimas turi būti įrodomas rašytiniais įrodymais. Rašytiniai įrodymai turi identifikuoti finansinį užstatą. Rašytiniams įrodymams šiame įstatyme yra prilyginamas finansinių priemonių, pateiktų kaip finansinis užstatas, įrašymas į nematerialiųjų vertybinių popierių sąskaitą ar registrą arba pinigų, pateiktų kaip finansinis užstatas, pervedimas į nurodytą sąskaitą (arba tokio užstato buvimas sąskaitoje). Kai kredito reikalavimai įtraukiami į užstato gavėjui raštu ar kitu Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytu tolygiu būdu pateikiamą reikalavimų sąrašą, to pakanka nustatyti kredito reikalavimams ir įrodyti jų, kaip finansinio užstato, pateikimą tarp šalių.

6. Kai kredito reikalavimai pateikiami kaip finansinis užstatas, tokio finansinio užstato tinkamumas, pirmenybė, įvykdomumas ar leistinumas skolininko ir (arba) trečiųjų asmenų atžvilgiu nustatomi vadovaujantis pranešimu, Civilinio kodekso 1.65 straipsnyje numatytu viešu

skelbimu. Šiame pranešime ar skelbime turi būti pateikta informacija, pagal kurią skolininkas galėtų identifikuoti kaip finansinis užstatas pateikiamą kredito reikalavimą, finansinio užstato davėją ir finansinio užstato gavėją. Tačiau kai kredito reikalavimai kaip finansinis užstatas yra pateikiami Lietuvos bankui, kitų Europos Sąjungos valstybių narių centriniais bankams, Europos Centriniam Bankui, Lietuvos Respublikoje įsteigtiems bankams, užsienio bankų filialams, centrinėms kredito unijoms arba kredito unijoms arba kai šį finansinį užstatą pateikia Lietuvos bankas, kitų Europos Sąjungos valstybių narių centriniai bankai, Europos Centrinis Bankas, Lietuvos Respublikoje įsteigti bankai, užsienio bankų filialai, centrinės kredito unijos arba kredito unijos, tokio finansinio užstato tinkamumas, pirmenybė, įvykdomumas ar leistinumas skolininko ir (arba) trečiųjų asmenų atžvilgiu nustatomi vadovaujantis fakto, kad šis kredito reikalavimas pateiktas kaip finansinis užstatas, registravimu Lietuvos banko tvarkomoje Paskolų rizikos duomenų bazėje, nurodant informaciją, pagal kurią galima identifikuoti kaip finansinis užstatas pateikiamą kredito reikalavimą, jo pateikimo laiką, finansinio užstato davėją ir finansinio užstato gavėją, taip pat kitą Lietuvos banko tvarkomos Paskolų rizikos duomenų bazės veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nurodytą informaciją. Informacija apie Lietuvos banko tvarkomoje Paskolų rizikos duomenų bazėje registruotus kredito reikalavimų kaip finansinio užstato pateikimo faktus Lietuvos banko nustatyta tvarka gali būti teikiama šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nurodytiems subjektams, skolininkams, taip pat valstybės institucijoms, kai ši teisė numatyta jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-1252](#), 2018-06-05, paskelbta TAR 2018-06-14, i. k. 2018-09920

7. Sutarties šalys gali susitarti dėl finansinių priemonių ir kredito reikalavimų įvertinimo tvarkos. Jeigu finansinio užtikrinimo susitarimo šalys nesusitarė kitaip, finansinių priemonių, kuriomis prekiaujama reguliuojamose rinkose, vertė nustatoma pagal finansinių priemonių paskutinę rinkos vertę toje reguliuojamoje rinkoje.

8. Skolininkai pagal kredito reikalavimus gali raštu arba kitu Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytu tolygiu būdu:

1) atsisakyti savo teisių įskaityti tarpusavio reikalavimus su kreditoriais pagal kredito reikalavimus ir su asmenimis, kuriems toks kreditorius perleido, įkeitė arba kitaip panaudojo kredito reikalavimą kaip finansinį užstatą;

2) leisti kredito įstaigoms atskleisti banko, Centrinės kredito unijos arba kredito unijos paslaptį sudarančią informaciją, kad kredito reikalavimą būtų galima pateikti kaip finansinį užstatą.

6 straipsnis. Finansinio užstato atsiėmimas, pakeitimas, papildomo finansinio užstato pateikimas pagal finansinio užtikrinimo susitarimą

1. Finansinio užtikrinimo susitarimo šalys gali susitarti dėl papildomo finansinio užstato pateikimo, finansinio užstato pakeitimo ar atsiėmimo.

2. Kai užstato davėjas pakeičia finansinio užtikrinimo susitarime nurodytą finansinį užstatą, jis privalo ne vėliau kaip iki finansinio užstato atsiėmimo momento pateikti lygiavertį finansinį užstatą.

3. Laikoma, kad papildomai pateiktam ir pakeistam finansiniam užstatui yra atitinkamai taikomos to paties finansinio užtikrinimo susitarimo, kuris buvo sudarytas dėl pradinio finansinio užstato, sąlygos ir kad papildomai pateiktas ir pakeistas finansinis užstatas buvo pateiktas tuo pačiu metu, kai buvo pateiktas pradinis finansinis užstatas.

4. Teisė pakeisti finansinį užstatą ar panaikinti finansinio užstato perteklių užstato davėjo naudai arba teisė iki atskiro pranešimo rinkti kaip finansinis užstatas pateikto kredito reikalavimo teikiamas įplaukas neturi pabloginti finansinio užstato, pateikto užstato gavėjui.

7 straipsnis. Teisės į finansinį užstatą atsiradimas

Teisė į finansinį užstatą atsiranda nuo finansinio užstato pateikimo užstato gavėjui momento ir galioja tol, kol pateiktas finansinis užstatas yra užstato gavėjo ar jo įgalioto asmens

žinioje ar bet kurio iš jų tvarkomas. Pinigai ir finansinės priemonės laikomi pateiktais užstato gavėjui, kai pinigai, pateikti kaip finansinis užstatas, buvo pervesti į nurodytą sąskaitą ir finansinės priemonės, pateiktos kaip finansinis užstatas, buvo įrašytos į nematerialiųjų vertybinių popierių sąskaitą ar registrą.

8 straipsnis. Teisės į finansinį užstatą pabaiga

1. Pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą finansinio užstato nuosavybės teisei perėjus iš užstato davėjo kitam asmeniui, kuris nėra užstato gavėjas, teisė į finansinį užstatą lieka galioti.

2. Pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą finansinis užstatas negali būti paskesnio finansinio užtikrinimo susitarimo objektu, taip pat įkeitimo, kai turtas perduodamas įkaito gavėjo žinion, objektu. Užstato davėjas privalo atlyginti nuostolius, kuriuos dėl šio reikalavimo neįvykdymo patiria bet kuris iš kreditorių.

3. Teisė į finansinį užstatą pasibaigia, kai įvykdomi užtikrinamieji finansiniai įsipareigojimai arba kai priverstinio vykdymo įvykio atveju finansinis užstatas realizuojamas šio įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodytais būdais.

TREČIASIS SKIRSNIS

FINANSINIO UŽTIKRINIMO IR UŽSKAITOS SUSITARIMŲ VYKDYMAS

9 straipsnis. Finansinio užtikrinimo susitarimų vykdymas

1. Finansinio užstato davėjas privalo ne vėliau kaip tą pačią dieną raštu informuoti užstato gavėją apie užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų įvykdymą.

2. Pagal finansinio užtikrinimo susitarimą užstato gavėjas (kreditorius) turi teisę, skolininkui neįvykdžius finansiniu užstatu užtikrintų užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų, savo reikalavimą patenkinti iš finansinio užstato ar jo vertės pirmiau už kitus kreditorius.

3. Finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykio atveju užstato gavėjas turi teisę finansinį užstatą, pateiktą pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą, atsižvelgdamas į šiame susitarime numatytas sąlygas, vienašališkai realizuoti šiais būdais:

1) finansines priemones parduoti, perimti arba jų verte padengti užtikrinamuosius finansinius įsipareigojimus;

2) pinigų atveju – įskaityti arba kitaip padengti užtikrinamuosius finansinius įsipareigojimus;

3) kredito reikalavimus parduoti arba perimti juos nuosavybėn, įskaitydamas jų vertę arba panaudodamas jų vertę užtikrinamiesiems finansiniams įsipareigojimams įvykdyti.

4. Perimti finansines priemones ir kredito reikalavimus galima tik tuo atveju, kai finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarime šalys yra susitarusios dėl finansinių priemonių ir kredito reikalavimų perėmimo ir dėl jų vertės nustatymo.

5. Taikant šio straipsnio 3 dalyje nurodytus finansinio užstato realizavimo būdus, atsižvelgiant į finansinio užtikrinimo susitarimo sąlygas, negali būti reikalaujama, kad:

1) apie ketinimą realizuoti būtų pranešta iš anksto;

2) realizavimo sąlygos būtų patvirtintos teismo, kitos institucijos ar kito asmens;

3) realizavimas vyktų viešo aukciono ar kitu teisės aktų nustatytu būdu;

4) būtų praėjęs papildomas laikotarpis.

6. Jeigu finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykio atveju finansinis užstatas realizuojamas pagal vienašalį užstato gavėjo pareiškimą, užstato gavėjas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šio veiksmo turi raštu pateikti skolininkui ir užstato davėjui informaciją, kokio dydžio ir kokie reikalavimai įvykdyti.

7. Finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykio atveju pasibaigia užstato gavėjo prievolė grąžinti užstato davėjui finansinį užstatą, pateiktą pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą.

8. Finansinio užtikrinimo susitarimas įsigalioja ir vykdomas jame nustatytais sąlygomis, nepaisant užstato davėjo ar užstato gavėjo likvidavimo procedūros arba reorganizavimo priemonių taikymo.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-769](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26898

9. Preziumuojama, kad užstato gavėjas savo teises, nurodytas šiame straipsnyje, įgyvendina teisėtai ir komerciškai pagrįstu būdu, jeigu užstato davėjas neįrodo kitaip.

10 straipsnis. Atsiskaitymai realizavus finansinį užstatą

Jeigu realizavus finansinį užstatą, pasibaigus užstato gavėjo prievolei grąžinti finansinį užstatą pagal šio įstatymo 9 straipsnio 7 dalį ar įgyvendinus baigiamosios užskaitos sąlygą gauta suma viršija užstato gavėjo reikalavimą, skirtumas privalo būti nedelsiant išmokėtas užstato davėjui.

11 straipsnis. Papildomos užstato gavėjo teisės pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą, kai nėra finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykio

1. Užstato gavėjas turi teisę finansinį užstatą, pateiktą pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą, valdyti, juo naudotis ir disponuoti, jeigu tai numatyta, ir taip, kaip numatyta šiame susitarime.

2. Užstato gavėjas, įgyvendindamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas teises, privalo:

1) iki užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų, kurių įvykdymą užtikrina finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimas, įvykdymo termino pabaigos grąžinti lygiavertį finansinį užstatą, pakeičiantį pradinį finansinį užstatą, arba

2) užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų įvykdymo dieną grąžinti lygiavertį finansinį užstatą arba, jeigu tai numatyta finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarime, tuo mastu, kurį šis numato, panaudoti finansinio užstato vertę užtikrinamiesiems finansiniams įsipareigojimams įskaityti arba padengti.

3. Laikoma, kad lygiaverčiam finansiniam užstatui, perduotam šio straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytu atveju, yra atitinkamai taikomos to paties finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimo, kuris buvo sudarytas dėl pradinio finansinio užstato, sąlygos ir kad lygiavertis finansinis užstatas buvo pateiktas pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą tuo pačiu metu, kai buvo pateiktas pradinis finansinis užstatas.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų teisių įgyvendinimas pagal šio straipsnio nuostatas nepakeičia pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą suteiktų užstato gavėjo teisių, susijusių su užstato gavėjo finansinio užstato perdavimu siekiant įvykdyti šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą įsipareigojimą.

5. Šis straipsnis netaikomas kredito reikalavimams, pateiktiems kaip finansinis užstatas.

12 straipsnis. Baigiamosios užskaitos sąlygų taikymas ir įgyvendinimas

1. Užskaitos susitarimo sąlygos, užskaitos susitarimo nutraukimo sąlygos, vertės nustatymo sąlygos ir baigiamosios užskaitos sąlyga yra teisėtos, galiojančios ir gali būti įgyvendinamos:

1) nepaisant to, kad vienai iš šalių pradėtos ar vykdomos likvidavimo procedūra ar reorganizavimo priemonės;

2) nepaisant jokio numatyto finansinio užstato, reikalavimo ar finansinių priemonių perleidimo, arešto ar kitokio teisių apribojimo.

2. Jeigu finansinio įsipareigojimo priverstinio vykdymo įvykis įvyksta tuo metu, kai dar neįvykdytas nors vienas užstato gavėjo įsipareigojimas grąžinti lygiavertį finansinį užstatą pagal finansinio užtikrinimo neperduodant užstato nuosavybės teisės susitarimą arba šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytas įsipareigojimas, toks įsipareigojimas yra laikomas

finansiniu įsipareigojimu, kuriam gali būti taikoma baigiamosios užskaitos sąlyga.

3. Baigiamosios užskaitos sąlygos įgyvendinimas nepriklauso nuo jokių šio įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje nurodytų reikalavimų, jeigu šalys nesusitaria kitaip.

4. Baigiamosios užskaitos sąlygą įgyvendinusi šalis ne vėliau kaip kitą darbo dieną apie tai turi raštu pateikti informaciją kitai užskaitos susitarimo šaliai.

13 straipsnis. Netaikomos sąlygos

1. Finansinio užtikrinimo susitarimas, finansinio užstato pateikimas pagal tokį susitarimą, užskaitos susitarimas ir kvalifikuota finansinė sutartis negali būti pripažinti negaliojančiais, panaikinti ar atsisakyta juos vykdyti vadovaujantis tuo, kad jie buvo sudaryti arba finansinis užstatas pateiktas:

1) tą dieną, kai buvo pradėtos likvidavimo procedūra ar reorganizavimo priemonės, bet iki priimančios nutarties ar kitokio sprendimo dėl tokio įvykio pradžios, arba

2) per nurodytą ar nuoroda apibrėžtą laikotarpį iki likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių pradžios arba nurodžius, kad rengiamas sprendimas arba imamas kitų veiksmų, o atsiradus kokiam nors kitam įvykiui, – likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių vykdymo metu.

2. Tais atvejais, kai yra sudaroma kvalifikuota finansinė sutartis, užskaitos susitarimas, finansinio užtikrinimo susitarimas ar atsiranda užtikrinamieji finansiniai įsipareigojimai arba finansinis užstatas pateikiamas likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių pradžios dieną, bet po sprendimo dėl likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių priėmimo momento, toks susitarimas ar sutartis yra galiojantis ir privalomi tretiesiems asmenims tuo atveju, kai užskaitos susitarimo šalis ar užstato gavėjas gali įrodyti, kad jie nežinojo ir negalėjo žinoti apie likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių pradžią.

3. Tais atvejais, kai finansinio užtikrinimo susitarime yra numatytas įsipareigojimas pateikti finansinį užstatą ar papildomą finansinį užstatą atsižvelgiant į finansinio užstato vertės arba užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų apimtį pokyčius arba yra numatyta teisė atsiimti finansinį užstatą pateikiant lygiavertį finansinį užstatą, finansinio užstato pateikimas, papildomo finansinio užstato pateikimas arba finansinio užstato pakeitimas pagal tokį įsipareigojimą ar teisę neturi būti laikomas negaliojančiu ar panaikintu dėl to, kad:

1) toks pateikimas ar pakeitimas buvo padarytas tą dieną, kurią buvo pradėtos likvidavimo procedūra ar reorganizavimo priemonės, bet iki priimančios nutarties ar kitokio sprendimo dėl tokio įvykio pradžios arba per nurodytą ar nuoroda apibrėžtą laikotarpį iki likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių pradžios, arba nurodžius, kad rengiama nutartis ar kitoks sprendimas arba imamas kitų veiksmų, arba atsiradus kokiam nors kitam įvykiui likvidavimo procedūros ar reorganizavimo priemonių vykdymo metu;

2) užtikrinamųjų finansinių įsipareigojimų atsirado prieš finansinio užstato, papildomo finansinio užstato pateikimo ar prieš finansinio užstato pakeitimo dieną.

4. Bet kokios bankroto administratoriui, likvidatoriui ar kitiems asmenims įstatymų nustatyta tvarka suteiktos teisės atsisakyti vykdyti individualias sutartis ar sandorius negali riboti mokėjimų, įsipareigojimų ar kitų teisių pagal vieną ar daugiau kvalifikuotų finansinių sutarčių, sudarytų pagal užskaitos susitarimus ar jų pagrindu, nutraukimo, panaikinimo ar įvykdymo prieš terminą ir gali būti taikomos tik sumai, gautai atlikus baigiamąją užskaitą.

14 straipsnis. Ieškinio senaties terminas

Ieškiniams dėl vienašalio finansinio užstato realizavimo priverstinio vykdymo įvykio atveju, atsirandantiems iš finansinio užtikrinimo susitarimų, nustatomas vienerių metų ieškinio senaties terminas.

15 straipsnis. Taikytina teisė

1. Jeigu finansiniu užstatu pateikiami nematerialieji vertybiniai popieriai (įskaitant teises į nematerialiuosius vertybinius popierius) ir teisės į šiuos nematerialiuosius vertybinius popierius

įstatymų nustatyta tvarka yra įregistruotos nematerialiųjų vertybinių popierių sąskaitoje ar registre, esančiuose kitoje valstybėje narėje, tai asmenų, kaip užstato gavėjų, teisės į šiuos nematerialiuosius vertybinius popierius nustato tos valstybės narės teisės aktai.

2. Jeigu finansiniu užstatu pateikiami nematerialieji vertybiniai popieriai (įskaitant teisės į nematerialiuosius vertybinius popierius) ir teisės į šiuos nematerialiuosius vertybinius popierius įstatymų nustatyta tvarka yra įregistruotos nematerialiųjų vertybinių popierių sąskaitoje ar registre, esančiuose Lietuvos Respublikoje, tai asmenų, kaip užstato gavėjų, teisės į šiuos nematerialiuosius vertybinius popierius nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys taikomos nustatant:

1) nematerialiųjų vertybinių popierių rūšį ir nuosavybės teisę į šiuos vertybinius popierius;

2) reikalavimus, keliamus finansinio užtikrinimo susitarimo dėl finansinio užstato nematerialiaisiais vertybiniais popieriais sudarymui ir finansinio užstato pateikimui pagal tokį susitarimą, kad toks susitarimas ir finansinio užstato pateikimas galiotų tretiesiems asmenims;

3) ar asmens nuosavybės teisė į finansinį užstatą nematerialiaisiais vertybiniais popieriais buvo teisėtai ir sąžiningai įgyta;

4) veiksmus finansiniam užstatui nematerialiaisiais vertybiniais popieriais realizuoti priverstinio vykdymo įvykio atveju.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

LAIKINAI EINANTIS
RESPUBLIKOS PREZIDENTO PAREIGAS

ARTŪRAS PAULAUSKAS

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2002 m. birželio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/23.

Punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-1458](#), 2022-10-27, paskelbta TAR 2022-11-07, i. k. 2022-22569

Priedo pakeitimai:

Nr. [XIV-769](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26898

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1309](#), 2007-10-25, Žin., 2007, Nr. 117-4778 (2007-11-15), i. k. 1071010ISTA00X-1309

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo 3 straipsnio papildymo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1583](#), 2008-06-05, Žin., 2008, Nr. 71-2709 (2008-06-21), i. k. 1081010ISTA00X-1583

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-1429](#), 2011-06-07, Žin., 2011, Nr. 74-3540 (2011-06-18), i. k. 1111010ISTA0XI-1429

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-2061](#), 2015-11-24, paskelbta TAR 2015-12-02, i. k. 2015-19172

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo Nr. IX-2127 3 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-1252](#), 2018-06-05, paskelbta TAR 2018-06-14, i. k. 2018-09920

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo Nr. IX-2127 5 straipsnio pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIV-769](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26898

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo Nr. IX-2127 2, 9 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIV-1458](#), 2022-10-27, paskelbta TAR 2022-11-07, i. k. 2022-22569

Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymo Nr. IX-2127 3 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymas